



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 160/04-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. mája 2004 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. E. L., bytom B., zastúpenej advokátom Mgr. I. S., Advokátska kancelária, B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13 CoD 47/03 z 18. decembra 2003, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. E. L. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. apríla 2004 doručená sťažnosť JUDr. E. L., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. I. S., Advokátska kancelária, B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol k dohovoru“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 13 CoD 47/03 z 18. decembra 2003. Týmto uznesením sa rozhodlo o odvolaní sťažovateľky proti rozhodnutiu Okresného súdu vo Zvolene (ďalej len „okresný súd“) č. k. D 111/98-122 z 25. apríla 2003 v konaní o prerokovanie novoobjaveného majetku po poručiteľovi J. S. (otcovi sťažovateľky).

Podľa tvrdenia sťažovateľky uznesením krajského súdu sp. zn. 13 CoD 47/03 z 18. decembra 2003, ktoré bolo sťažovateľke doručené 23. februára 2004, jej bola uložená povinnosť zaplatiť štátu titulom náhrady trov konania sumu 463,50 Sk s poukázaním na ustanovenie § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktoré sa podľa názoru krajského súdu vzťahuje aj na nespоровé dedičské konanie. Toto uznesenie je konečné a nie je proti nemu prípustný žiaden opravný prostriedok.

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd pri konečnom rozhodovaní o náhrade trov konania nesprávne aplikoval ustanovenie § 140 ods. 3 OSP v spojení s § 148 ods. 1 OSP, čím zasiahol do práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru. Sťažovateľka tým, že na základe rozhodnutia krajského súdu musí štátu zaplatiť sumu 463,50 Sk nesprávnou aplikáciou ustanovenia § 148 ods. 1 OSP, je poškodená na svojom majetku. Súdy mali vychádzať len z ustanovenia § 140 ods. 3 OSP, ktoré je lex specialis k iným ustanoveniam o trovách konania v OSP, podľa ktorého štát platí v konaní o dedičstve podľa rozhodnutia súdu odmenu notára za vykonané úkony súdneho komisára a jeho hotové výdaje, ak túto povinnosť nemajú dedičia, napr. aj vtedy, ak bolo konanie o dedičstve zastavené, pretože po poručiteľovi nezostal majetok. V danom prípade sa majetok po poručiteľovi J. S. (otcovi sťažovateľky) „usporiadal“ mimo dedičské konanie len preto, že to počas doby cca 15 rokov nedokázali urobiť justičné orgány, a to ani na základe výslovne učeného návrhu v roku 1998.

Porušenie svojich základných práv vidí sťažovateľka v tom, že nezákonným rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu jej práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru.

Sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadostučinenie vo výške 50 000 Sk z dôvodu, že je poškodená na svojom majetku tým, že na základe nesprávneho rozhodnutia krajského súdu musí zaplatiť štátu sumu 463,50 Sk.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Právo sťažovateľky na majetok zaručené čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 Dohovoru, uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. 12. 2003, sp. zn. 13 CoD 47/03 porušené bolo.

Sťažovateľke priznáva náhradu nemajetkovej ujmy v sume 50.000,- Sk, ktorú sumu jej vyplatí Krajský súd v Banskej Bystrici do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Sťažovateľka má právo na náhradu trov konania v sume 8.796,- Sk, ktorú jej zaplatí Krajský súd v Banskej Bystrici do 1 mesiaca.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa § 140 ods. 3 OSP v konaní o dedičstve platí odmenu notára a jeho hotové výdavky dedič, ktorý nadobudol dedičstvo, ktoré nie je predĺžené; ak je dedičov niekoľko, platia tieto trovy podľa vzájomného pomeru čistej hodnoty ich dedičských podielov. V ostatných prípadoch platí tieto trovy štát.

Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť. Namietat' porušenie svojich práv v konaní pred ústavným súdom sú totiž

oprávnené len tie fyzické alebo právnické osoby, ktoré splnili všetky zákonné podmienky spojené s nadobudnutím a uplatňovaním takýchto práv. Z konania o ústavnej sťažnosti sú preto vylúčené také návrhy, keď sťažovateľ nesplnil niektorú zo zákonných podmienok potrebnú pre vznik právneho vzťahu, porušenie ktorého namietal na ústavnom súde. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal sťažovateľ (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 20/97).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu na predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenejšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Majetková nezávislosť je jedným z predpokladov plnohodnotného využitia možnosti jednotlivca rozhodovať o svojich veciach. Právnou zárukou majetkovej nezávislosti je právo vlastníť majetok. Vlastnícke vzťahy patria k spoločenským vzťahom zásadného významu. Preto rovnaký význam má aj otázka účelu ochrany, ktorá sa zaručuje prostredníctvom práva vlastníť majetok. Pričom právom vlastníť majetok sa zaručuje možnosť nadobudnúť majetok a aj ochrana už nadobudnutého majetku.

V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné k uvedenej judikatúre, ktorá je relevantná aj pre danú vec, dodať, že z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry

systemu ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 4/00). Len výnimočne by otázka splnenia podmienok konania pred všeobecnými súdmi mohla byť predmetom kritiky zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie nejakého základného práva alebo slobody.

S poukázaním na uvedené ústavný súd konštatuje, že v danej veci o takýto prípad nejde. Návrhom z 19. januára 1998 podaným okresnému súdu sa navrhovateľka (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľka) domáhala prerokovania novoobjaveného majetku po poručiťovi J. S. Z katastra nehnuteľností boli vyžiadané doklady, ktoré by preukazovali existenciu predmetného majetku, avšak nebolo zistené vlastníctvo poručiťa k majetku, ktorý je v návrhu uvedený ako novoobjavený majetok. Naopak z registra obnovenej evidencie pozemkov schváleného pre katastrálne územie H. Š. vyplýva, že v tomto registri sa nachádza meno a priezvisko sťažovateľky. Keďže okresný súd nezistil vlastníctvo poručiťa k tvrdenému majetku, konanie zastavil a zároveň uložil navrhovateľke podľa § 148 ods. 1 OSP zaplatiť štátu trovy konania vo výške 463,50 Sk (išlo o sumu, ktorú okresný súd uhradil notárovi ako súdnemu komisárovi). Proti tomuto rozhodnutiu podala navrhovateľka odvolanie s odôvodnením, že podľa § 148 ods. 1 OSP štát nemá voči účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil bezvýnimočne, ale podľa výsledkov konania.

Okresný súd v súlade s ustanovením § 140 ods. 3 OSP správne zaplatil odmenu notára ako súdneho komisára. Účelom ustanovenia § 148 ods. 1 OSP je, aby štátu boli nahradené trovy spojené s uplatňovaním práv účastníkov, ktoré za nich platil. Náhrada týchto trov štátom je na mieste len v prípadoch, keď by účastník pre nedostatok prostriedkov nemohol svoje právo uplatniť alebo ubrániť. Podľa ustanovenia § 148 ods. 1 OSP nemá štát proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platí, bezvýnimočne, ale podľa výsledku konania. Tento uvádzaný zákonný predpoklad nie je totožný so základným predpokladom „úspechu vo veci“, ako ho uvádza ustanovenie § 142 ods. 1

OSP. Ustanovenie § 148 ods. 1 OSP platí tak pre konanie, v ktorom vo vzťahu medzi účastníkmi prichádza do úvahy náhrada trov konania (§142 až 145 OSP) a v ktorom účastníci majú prevažne postavenie navrhovateľov a odporcov, ale aj pre konanie v ostatných občianskoprávných veciach, v ktorých vzhľadom na povahu prejednávaných vecí nemožno hodnotiť úspech a neúspech účastníka vo veci. V danom prípade ide o nesporové konanie, ktoré bolo zastavené. Trovy konania, ktoré platil štát, boli v záujme navrhovateľky, ktorá tvrdila existenciu majetku, ktorý nebol prerokovaný v dedičskom konaní. Existencia tohto majetku poručiť sa nepreukázala. Vzhľadom na to uznesenie krajského súdu sp. zn. 13 CoD 47/03 z 18. decembra 2003, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. D 11/98-122 z 25. apríla 2003, ktorým bolo navrhovateľke uložené uhradiť štátu trovy konania, považuje ústavný súd za zlučiteľné s právnou úpravou.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže ústavný súd nerozhodol v merite veci, nerozhodol ani o ďalších nárokoch uvádzaných sťažovateľkou, ktorých priznanie sa viaže na vyslovenie porušenia jej základného práva alebo slobody.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2004